

Bildningsfrågan och kursutveckling

Slutrapport till ENT-nämnden för pedagogiskt utvecklingsprojekt 2019, Örebro universitet

Projektgrupp: Per Carlborg & Maira Babri, Handelshögskolan/Företagsekonomi

Genom detta projekt har bildningsfrågan integrerats i kursutveckling, genomförande och avslutande revision. Målet har varit att för sistaårsstudenter på masterprogrammet i företagsekonomi erbjuda en kurs som ytterligare utvecklar förmågan till ett individuellt kritiskt tänkande. Att tänka kritiskt kräver självständighet – både i relation till andra människor men även i relation till litteraturen – samtidigt som det fordrar en dialog med omvärlden. Med tanke på detta har bildningsidealet varit en vägledande pedagogisk inriktning under utvecklingsarbetet med kursen *Företagsekonomisk Samhällsanalys*. Utöver själva kursen har vi i projektet utvecklat ett ramverk för hur bildningsfrågan kan integreras och operationaliseras i kursutveckling och genomförande. Att integrera bildningsfrågan innebär att synliggöra dess värden i kursen och att operationalisera den innebär att bryta ner olika aspekter av den för att omvandla dessa till konkreta kurspraktiker.

Projektet har haft hög relevans då det finns ett starkt behov av att prioritera det kritiska tänkandets konst för att förbereda våra studenter för både yrkeslivet och ett liv i det civila samhället. Problemet är ofta att kritiskt tänkande finns med som ett delmål i alla kursplaner men att det inte ges någon huvudprioritet någonstans. Risken är därmed stor att just denna förmåga faller mellan stolarna på programnivå. Att låta bildningsfrågan vägleda det kritiska tänkandet har varit till stor nytta då det öppnat möjligheter att strukturera och systematisera olika moment.

För den aktuella kursen *Företagsekonomisk Samhällsanalys* har vi alltså haft *bildning* som en vägvisare i de olika kursmomentens utformning med förhoppningen att detta perspektiv till lärande stimulerar det kritiska tänkandet hos studenterna genom ökad frihet och individuellt ansvar för lärandet. Ramverket som utvecklats under kursförberedelserna utgår från den långa bildningstraditionen (detta innefattar bla. breddade perspektiv, förmåga att utveckla vetenskapligt förankrade resonemang med hänsyn till konsekvenser för andra människor och miljön, samt förutsättningar för att hantera ambivalens) och sedan överfört resonemangen/idéerna till konkreta kursaktiviteter. Se Tabell 1. Sammanfattat har detta inneburit att kursen genomsyrats av pedagogisk metod med fokus på dialog. För att skapa både ett kognitivt och ett affektivt engagemang, har dialog använts på flera sätt; självständig dialog med litteraturen (som innefattar både läsande och skrivande), dialog i basgrupper (baserat på den egna läsningen), dialog med lärarna (aktiv stöttande handledning), dialog i seminarieform, samt dialog med sig själv (reflektionsuppgifter).

Tabell 1 Operationalisering av bildningsfrågan i kursutveckling

Bildningspraktik/ideal	Innebörd	Effekter för kursmoment
Breddad läsning	Bildning ställer höga krav på en bred läsning som sträcker sig bortom ämnets huvudfåra. Detta ger insikter som i mötet med andra personliga erfarenheter skapar en djupare förståelse för ämnet.	Kurslistan för kursen innehåller en bred repertoar av läsning som på olika sätt bidrar till studentens förmåga att resonera kritiskt.
Ansvar för jordens ekologiska och sociala tillstånd	Bildning innebär en stor respekt för både en social och ekologisk hållbar utveckling och hur detta kan integreras i nuvarande samhällssystem.	Stor vikt har lagts vid de globala hållbarhetsmålen, och studenterna har själva fått utgå från samhällsutmaningar som de finner särskilt intressanta

		(konsumtion, fattigdom, jämlikhet osv).
Värna det internationella perspektivet	Ett bildat förhållningssätt innebär i regel ett gränsöverskridande tänkande och frågor sätts i ett internationellt perspektiv	Studenterna har uppmuntrats till att inte avgränsa sig till svenska förhållanden utan istället har hållbarhetsmålen givits en internationell karaktär.
Dialog	Bildningen innebär en kontinuerlig dialog med omvärlden – att lyssna på andra och att själv bli lyssnad på	Dialogen har varit den självklara pedagogiska grundpelaren och det som drivit de individuella uppsatserna framåt. Dialoger har drivit såväl studentgruppsarbete som dialogdrivna föreläsningar.
Beredskap för det otänkbara	Bildningen är en beredskap att möta det otänkbara/ojämförliga då det är ett ideal som syftar till att stimulera studenternas egen nyfikenhet och tankegång	Genom dialoger med studenterna har nya kritiska perspektiv kring samhällsanalys och företagsekonomi lyfts fram vilket skapat möjligheter att tänka okonventionellt kring stora samhällsutmaningar

Kursen utvecklades under hösten 2019 och startade den 18 november med en heldag. Sedan har den drivits i basgruppsform med fokus på dialogdrivna studentstyrda grupper. Studenterna har haft mycket stor frihet att utforma sina individuella projekt kopplat till hållbarhetsmålen och dess relation till företagsekonomi/samhällsekonomi. Lärarlaget har funnits tillgängliga för handledning vid tre tillfällen och varit behjälpliga med litteraturen och feedback under kursens gång. Kursen avslutades med en heldag den 17 januari där de olika projektens diskuterades och följdes upp med dialog om individens moraliska ansvar samt vilka roller studenterna ser sig själva i och deras möjligheter att påverka samhället.

Utöver det som rapporterats om hur bildningsfrågan kan integreras i kursutvecklingsarbetet är även en workshop tillsammans med kollegiet på Företagsekonomi/Handelshögskolan inplanerad – eventuellt kan detta tillfälle även inkludera lärare från andra avdelningar/institutioner, men det är ännu något som vi väntar med att fastställa. Projektet har därmed genomförts i linje med planen och bidragit till att bildningsfrågan kan komma att få en större roll i kurserna framöver genom utvecklandet av olika metoder för hur detta kan gå till. Vi har även med hjälp av ett verkligt kursutvecklingsprojekt visat hur detta kan integreras och operationaliseras i praktiken. Effekterna hittills (baserat på samtal med studenter och reflektionsdokument) har varit positiv och många studenter upplever att de fått möjlighet utveckla ett kritiskt perspektiv under denna kurs. Vi hyser goda förhoppningar att kurser som utvecklas på ett sådant sätt där bildningsfrågan tas på allvar och integreras i kursutvecklingsarbetet, även kan stimulera det kritiska tänkandet hos våra studenter. Något som är en nyckelfaktor i såväl yrkeslivet som i det demokratiska civilsamhället.

Referenser

Boström, M., Andersson, E., Berg, M., Gustafsson, K., Gustavsson, E., Hysing, E., ... & Singleton, B. E. (2018). Conditions for transformative learning for sustainable development: A theoretical review and approach. *Sustainability*, 10(12), 4479

Gustavsson, B. (2017). *Bildningens dynamik: Framväxt, dimensioner, mening*. Bokförlaget Korpen

Jacobsson, P. (2019). *Den bildade ingenjören : bildning, utbildning och teknik*. Studentlitteratur.

Molander, P. (2017). *Condorcets misstag. Hofften mot staten och demokratin*. Weyler förlag.

Orr, D. W. (2004). *Earth in mind: On education, environment, and the human prospect*. Island Press

Sörlin, S. (2019). *Till bildningens försvar: Den svåra konsten att veta tillsammans*. Natur och kultur.